

Středočeský kraj je v rámci celé ČR výjimečný svoji diverzitou. Představte si třeba Vysočinu, která má dvě základní polohy – jižní teplou, kde se už daří vínu, a zbytek vhodný pro brambory. Podobně třeba Karlovarsko sestává z žulových a rulových pohoří a severočeské pánve a tak bychom mohli pokračovat. Naproti tomu Středočeský kraj má svůj vápencový Český kras, vulkanické Křivoklátsko, křemenem bohaté Brdy, pískovcové části Kokořínska a Českého ráje.

Zároveň ale uprostřed Středočeského kraje leží Praha a vysílá své výhonky suburbii a dálnic do svého okolí. Část environmentálních problémů Středočeského kraje se týká hlavního města. Takže na jedné straně máme jedny z nejbohatších přírodních území a na druhou stranu jsou právě tato území nejvíc ohrožená. Je obtížné se v tom orientovat a jsou nutné různé strategie ochrany.

V roce 2014 v souvislosti se zpřístupněním vojenského prostoru Brdy veřejnosti se Střední Brdy opět otevřely lidem a bylo třeba toho využít, protože čas se nikdy nevrací a zde to platí dvojnásob. V roce 2015 proto Středočeský kraj přispěl na vydání monografie V. Cílka a kol. „Střední Brdy“. Tato publikace získala v roce 2015 Regionální cenu M. Ivanova za literaturu faktu. O rok později navázala obsáhlá monografie K. Žáka a kol. o Křivoklátsku s názvem „Křivoklátsko, příběh královského hvozdu“. Tato kniha je významná, protože se jedná o první syntetickou monografii této oblasti. Třetí knihou byla tematická publikace „Voda a krajina“, která se zejména zabývá možnostmi, jak v krajině zachytit vodu a jak revitalizovat říční systémy – autorem této části je Tomáš Just. Kniha „Voda a krajina“ získala v roce 2018 prestižní cenu E. E. Kische.

Zatím posledním svazkem jsou „Žulové krajiny středních Čech“, ve kterých důležitá autorská role náleží téměř devadesátiletému prof. F. Fediukovi jako jednomu z posledních terénních znalců této oblasti. I v tomto případě se jedná o první monografii svého druhu, která definuje *žulový fenomén* a představuje chválu průměrných, ale harmonických krajin.

Kolektiv autorů zpracovává pro rok 2019 téma s názvem „Podzemí středních Čech“. Tato kniha by měla upozornit na pozoruhodné, ale často neznámé podzemní památky, jejich historii, krásu a význam. Cílem je podat *vyvážený mix* skrytých lokalit. Středočeský kraj podporuje vymezení geoparku Barrandien a jeho zápis jako národního geoparku, konečným cílem je však zápis tohoto geoparku do seznamu UNESCO. I v souvislosti s touto ambicí bude zpracována publikace „Krajem Joachima Barranda“.

V přípravě jsou i další tituly, z nichž zcela nové a nikdy celkově nezpracované téma pojednává o jednom z málo známých koutů Středních Čech – o Džbánů. Na knihách se účastní jeden z našich nejlepších fotografů přírody Martin Majer, ale i další autoři. Autorský kolektiv se

mírně proměňuje, protože není možné, a to ani na relativně malém území středních Čech, znát všechno, ale vcelku jej tvoří lidé, kteří daná území navštěvovali desítky let.

Středočeský kraj se zároveň snaží, aby vydávané knihy měly celorepublikovou distribuci a byly tedy dostupné každému zájemci včetně starostů, učitelů přírodopisu i administrativním orgánům. Typické je propojování přírodovědných i humanitních a kulturních témat. K těmto knihám vydaným v úzké spolupráci se Středočeským krajem je možné přiřadit tři další kolektivní monografie – „Český kras“ a „Staré cesty v krajině středních Čech“ v nakladatelství Academia a „Tetín svaté Ludmily“ v nakladatelství Dokořán. Čtenářům a milovníkům středněčeské krajiny se tak v průběhu posledních let dostává do ruky téměř jednotně zpracovaný soubor moderních monografií o přírodě a dějinách tohoto kraje. Všechny čtyři doposud vydané publikace vyšly rovněž v nakladatelství Dokořán, www.dokoran.cz.